

משוח מלחמה פרק שמיני סוטה

מד.

עין משפט
גר מצוה

בה א מיי פ"ג מהל' אכל
הלי"ג סגנו לאוין רלה
טוש"ע יוד' ק"י שעת ספי'
ה:
בו ב מיי פ"ו מהל'
טומאת מת הלי"ט
וע"ש ב"מ:
ג מיי פ"ו מהל' מלכס
דן ז:
ד מיי שם ה"ל ח:
בו ה מיי פ"ו מהל'
אסורי ביאה הלי"ג
ופ"ו ה"ג:
בה ו מיי פ"ה מהל'
דעות הלי"א:
בב ז מיי פ"ו מהל'
מלכס ה"ל י"א:
ל ה מיי שם ה"ל:
לא ט מיי שם ה"ל:

מאהיל על חלל הפתח: והני מילי כו'. השתא מהדר לפרושי
סייעתיה מהכא. מדאליטריך למיתני העומד לתוכו טהור ש"מ הני
מילי חזר הקצר דמסיימנא מחילתא דמערערה לחודיה ודחזר לחודיה
ויש היכר דצבר אכל מת בעלמא המוטל בצויר מודו בית הלל דתפיס
ארבע אמות מדאליטריך למיתני

מת הופס ארבע אמות לטומאה. חכמים גזרו שיהא המת מטמא
כל הנכנס בצרבע אמותיו כדי שלא ירגילו אוכלי טהרות ליקרב לו
ויהא סבור שלא האהיל ויש לחוש שמא יפשוט ידו ויהאיל ולאו
לדעתיה: והנא הונא. וכן מני תנא דידן צמשנה הגשית צינינו

א) ז"צ קא. אהלת פט"ו
מ"מ ט) ולעיל מג"ג;
א) וקדושין ע"ט. ע"ש;
ד) [מספתה פ"ו];
ט) [מספתה פ"ו];
א) [מספתה פ"ו];
ד) [מספתה פ"ו];
ט) [מספתה פ"ו];
כ"א ט) [מספתה פ"ו];
כ"ב ט) [מספתה פ"ו];

תורה אור השלם

1. ומי האיש אשר ארש
אשה ולא לקחה ילך
וקשב לביתו פן ימות
במלחמה ואיש אשר
יקחה: דברים כ ז
2. וקספו השטרים לדבר
אל העם ואמר מי
האיש הירא ורך הלבב
ילך וקשב לביתו ולא
ימס את לבב אחיו
כלבבו: דברים כ ח
3. וקבו בחוץ מלאכתך
ועתה בישוד קף אתך
ובנית ביתך:
משלי כד כז
4. כי יקח איש אשה
המערה כדי להרחיק את האדם
מלהאיל על הטומאה אכל כאן יש
היכר: והוא שיש צד ארבע אמות
הוא דמשיבא מקום לעצמה אכל פחות
מאכל בטלה אכל המערה ולא משיבא
למניהו מקום לעצמה: וז"ל אומרים
ארבעה טפחים. הו' מקום חסוד
ככל דוכתא: כמה דברים אומרים.
ז"ל אמרו ליה: כשפסחה של חזר
למעלה. שאין לה כניסת מדרון
במעלות מן הזד אלא כשורדין לה
קופלין לה וכשעולין מתוכה מטפס
ועולה. ולקמן פריך איפכא מיסתבצרא:
כלפי נייא. כנגד איפוח הפכת דבריך.
לייא איפוח כדאמר צברכות (דף נ"ח).
כגני לייא כדים צבורים להיכן
הולכין. איפכא מסתברא מן הזד
כשעשו לחזר מדרון ללאת דרך לדים
איכא למימר כיון דלא גזר רבנן ארבע
אמות במחילות ניכרות סגי להאי חזר
בארבעה טפחים והעומד צד הכי זה
טהור שאין לנו כמה לעמא דאינו
זריך לטפס ולעלות שיפשוט זרועותיו
ויהאיל כנפיו על חלל הפתח כדי
נפיק מידי ונפיק נשמת ונמשך
לו מן הפתח של מערה לזד פתח
של חזר ויואל לו: מלמעלה אי
אפשר דלא מאהיל. כיון דאינו אלא
ארבעה טפחים אי אפשר לו לפרוש
כנפיו ולטפס ולעלות אלא אם כן

אמת תופס ארבע אמות לטומאה ו) ותנא
תנא חצר הקבר העומד בתוכה טהור והוא
שיהו בה ארבע אמות דברי בית שמאי ב"ה
אומרים ארבעה טפחים במה דברים אמורים
שפתחה מלמעלה אבל פתחה מן הצד
דברי הכל ארבע אמות כלפי לייא אדרבה
מן הצד מידיד ונפיק מלמעלה אי אפשר
דלא מאהיל אלא במה דברים אמורים
שפתחה מן הצד אבל פתחה מלמעלה
ארבע אמות והני מילי חצר הקבר דמסיימנא
מחיצתא אבל מת בעלמא תפיס: וי' האיש
אשר ארש אשה כו': ת"ר אשר ארס
אחד המארס את הבתולה ואחד המארס
את האלמנה ואחד שומרת יבם ואפילו
חמושה אחין ומת אחד מהם במלחמה כולן
חוזרין לא לקח ולא לקחה דפרט לאלמנה
לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט
ממזרת ובתינה לישראל בת ישראל לממזר
ולנתין לימא דלא כרבי יוסי הגלילי דאי
רבי יוסי הגלילי הא אמר א) הירא ורך הלבב
זה המתירא מעבירות שבידו אפילו תימא
ר' יוסי הגלילי כדרבה א) דאמר רבה הלעולם
אינו חייב עד שיבעול מה מעם לא יקח
משום לא יחלל משום הכי אינו לוקח עד
שיבעול תנו רבנן אשר בנה אשר נטע אשר
ארש א) ולימדה תורה דרך ארץ שיבנה אדם
בית ויטע כרם ואח"כ ישא אשה ואף שלמה
אמר בחכמתו ב) הכן בחוץ מלאכתך ועתה
בשדה לך אחר ובנית ביתך הכן בחוץ
מלאכתך זה בית ועתה בשדה לך זה כרם
אחר ובנית ביתך זו אשה ד"א הכן בחוץ
מלאכתך זה מקרא ועתה בשדה לך זה
משנה אחר ובנית ביתך זה גמ' ד"א הכן בחוץ
מלאכתך זה מקרא ומשנה ועתה בשדה
לך זה גמרא אחר ובנית ביתך אלו מעשים
טובים ר' אליעזר בנו של ר"י הגלילי אומר
הכן בחוץ מלאכתך זה מקרא ומשנה וגמרא
ועתה בשדה לך אלו מעשים טובים אחר
ובנית ביתך א) דרוש וקבל שכר: ואלו
שאינן חוזרין הבונה בית שער כו': תנא אם
הוסף בו דימום אחד חזור: ר' אליעזר אומר
אף הבונה בית לבנים בשרון לא היה חזור:

תנא מפני שמחדשין אותו פעמים בשבוע: ואלו שאין זיין ממקומן בנה בית חדש וחנכו וכו': תנו רבנן א) אשה
חדשה אין לי אלא אשה חדשה אלמנה וגרושה מנין תלמוד לומר אשה מכל מקום אם כן מה ת"ל אשה
חדשה מי שחדשה לו יצא מחזור גרושתו שאין חדשה לו ת"ר לא יצא בצבא יכול בצבא הוא דלא
יצא אבל יספיק מים ומוזן ויתקן הדרכים תלמוד לומר ולא יעבור עליו לכל דבר שאני מרבה
אף הבונה בית ולא חנכו נטע כרם ולא חללו ארס אשה ולא יקחה ת"ל עליו עליו אי אתה מעביר
אבל אתה מעביר על אחרים ומאחר דכתב לא יעבור לא יצא בצבא למה לי לעבור עליו בשני לאוין:
ב) יוספו השומרים לדבר אל העם וגו' ר' עקיבא אומר הירא ורך הלבב כממשמעו שאינו יכול
לעמוד בקשרי המלחמה ולראות חרב שלופה א) רבי יוסי הגלילי אומר הירא ורך הלבב זהו המתירא מן
העבירות שבידו לפיכך תלתה לו התורה את כל אלו שיחזור בגללן רבי יוסי אומר אלמנה לכהן גדול
גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ובתינה לישראל בת ישראל לממזר ולנתין הרי הוא הירא ורך הלבב
והיה ככלות השומרים לדבר אל העם ופקדו שרי צבאות בראש העם ובעקבו של עם מעמידין וקיפין
לפניהם ואחרים מאחוריהם וכשילין של ברזל בידיהן וכל המבקש לחזור הרשות בידו לקפח את שוקו
שתחילת

לעני רש"י

ור"ש [ור"י]. ה"י.

מוסף רש"י

לפיכך תלתה לו התורה
את כל אלו. לחזר על
בית ורכס וזהו לכות על
החורים בשביל עבירות
שעיס של יעו שס
נעלי עירה והוא חזר
אומר שמה צנה את הבית
או טע כרס או ארס אשה
(דברים כ ח). מעמידין
זקיפין לפניהם. מי חס
עמדין נקתה המערה
לקוף את הטפלים ולחמס
דברים שזו אל המלכה
ולא תטסן. שתחלת נפילה
ניקה (שם כ ט). לקפח
את שוקו. לקף רגליו
(קדושין י"ב).

לב א מיי פין מהל' מלכס הליד: לב ב מיי פיי מהל' מפלין הליז ועיש כיימ סמג עשין סב טושע' אריח סי כה עפי' ט: לד ג מיי פיה מהל' מלכס הליז ועיש כיימ סמג עשין קח: ד נמיי פיי מהל' קיש הל' א טושע' אריח סי לה ספי' ט: א ה מיי פייט מהל' וזח הל' סמג עשין טח: ב ו מיי פיי מהל' קיש הל' א טושע' אריח סי לה ספי' ט: ד ח מיי פיי מהל' קיש הל' א טושע' אריח סי לה ספי' ט: ו י מיי פיי מהל' קיש הל' א טושע' אריח סי לה ספי' ט:

שחילת ניסה נפילה. בגמ' פריך איפכא מצעי ליה שהניסה היא תחילת הנפילה: **בד"א.** לחזורין מן המערכה ויש שאינן זזין ממקומן במלחמות הרשות: **אבל במלחמות מלוה.** כגון כיבוש ארץ ישראל צימי יהושע הכל יוצאין: **רבי יהודה אומר כו.** מפרש בגמ': **גמ' עזירה דרבנן.** לר"י הגלילי **אפי' עבר על דברי סופרים חזר ולרצי יוסי עד שיעזור על דבר תורה דומיא דאלמנה לכהן גדול וכגון שנשאה לזיכא איסור: סח** **צין הפילה לחפילה.** צין הנחת תפלין של יד לתפלין של ראש: **סח. סיפר: עזירה היא צידו.** אם לא חזר וצירך דהכי אמרי' במנחות (דף לו.) סח מצרך שמים לא סח מצרך אחת: **ומי שזפתין על צרכיו.** מי רגלים מחמת יראה: **מפני שחילת נפילה ניסה מצעי ליה.** תחילת משמע הגרמת הדבר והכי צריעי ליה למימר כשהן נסין זו היא תחילת הגרמת הנפילה וצניטה לא שייך למימר תחילה דהא ממש קא ערקין: **רשום דרבנן זו היא מלוה דר' יהודה.** ובצוהה מלחמה שאמרו חכמים שהיא רשות ואין חטן יוצא לה אמר נמי ר' יהודה דאין חטן יוצא לה אלא שרבי יהודה קורא אותה מלוה ונפקא מינה לפטרו משאר מלוות צדודו עסקו זה דלמרו זה הכל יוצאין אמר נמי ר' יהודה הכל יוצאין אלא דקרי לה חובה ולאו מידי אשמעינן דהא אלא כולה משום מלוה ורשות נקטו פלוגתייהו אלא משום דקרו רבנן להא רשות די להס אס קראו את זו מלוה ואפילו היא חובה שהרי אין הדבר אלא להעלותם מעלה אחת ולומר אצל צו הכל יוצאין וגבי רשות דייס לקרות את שלמעלה ממנה מלוה ורבי יהודה דקרי עזירה לקמייתא מלוה לאשמעי' דהעוסק זה פטור מן המלוה והולך להעלות את זו מעלה אחת לומר אצל צו הכל יוצאין חובה כדאיתא: **אמר רבא כו.** מילתיה דרבי יוחנן מפרש ואזיל וקאמר דהא דלמרו רבי יוחנן דאפליגו רבנן ורבי יהודה באחת המלחמות בקריאת

השם נפקא לן מיניה לענין עוסק במלוה דלמרו חובה ולמרו רשות ופריש לן נמי רבא דהי מינייהו אפליגו: **מלחמות יהושע דלכצ.** דהא ליכא למאן דקרי רשות דאפילו חובה נמי איתא והעוסק זה פטור מן המלוה ורבנן הוא דלא איכפת להו לקרותה חובה דדייס לקרותה מלוה אלא הרשות שהרי אין אלו צרכין אלא למלוה דה מעלה אחת ומלוה לגבי רשות מעלה היא: **ומלחמה ציט דוד.** שנלחם בצרם לזנה להוסיפה על ארץ ישראל וצוהר סביבותיה להעלות לו מנחה ומס עובד: **דברי הכל רשות.** ואפילו רבי יהודה להא לזו מלוה קרי לה והעוסק זה אינו פטור מן המלוה: **כי פליגי ר' יהודה ורבנן במלוה ורשות דלמרו פטור מן המלוה ולמרו חובה במלחמה שהיא למעוטי עובדי כוכבים דלא ליטו עלייהו:**

שתחילת ניסה נפילה שנאמר גם ישראל לפני פלשתים וגם מוגבה גדולה היתה בעם ולהלן הוא אומר ויגונו [אנשי] ישראל מפני פלשתים ויפלו חללים וגו' אבד"א במלחמות הרשות אבל במלחמות מצוה הכל יוצאין אפילו חתן מחדרו וכלה מחופתה אמר רבי יהודה במה דברים אמורים במלחמות מצוה אבל במלחמות חובה הכל יוצאין אפי' חתן מחדרו וכלה מחופתה: **גמ' מאי איכא בין רבי יוסי לר"י הגלילי איכא בינייהו עבירה דרבנן כמאן אולא הא דתניא ב' שח בין תפילה לתפילה יעבירה היא בידו וחזור עליה מעורכי המלחמה כמאן כר"י הגלילי מאן תנא להא דתנו רבנן שמע קול קרנות והרתיע הגפת תריסין והרתיע צחצוח חרבות ומים שותתין לו על ברכיו חזר כמאן ליבא רבי עקיבא היא ולא רבי יוסי הגלילי בהא אפי' ר' יוסי הגלילי מודה משום דכתוב ואלא ימס את לבב אחיו כלבבו: והיה ככלות השוטרים כו: האי מפני שתחילת ניסה נפילה מפני שתחילת נפילה ניסה מצעי ליה אימא מפני שתחילת נפילה ניסה: **בד"א במלחמות הרשות כו: א"ר יוחנן רשות דרבנן זו היא חובה דרבי יהודה אמר רבא מלחמות יהושע לכבש דברי הכל חובה מלחמות בית דוד לרווחה דברי הכל רשות כי פליגי למעוטי עובדי כוכבים דלא ליתי עלייהו מר קרי לה מצוה ומר קרי רשות נפקא מינה ד' לעוסק במצוה שפטור מן המצוה:****

הדרן עלך משוח מלחמה

עגלה ערופה נשון הקודש. נאמר. מה שהקנים אומרים ידעו לא שפכו והכניסו אומרים כבר לעמך ישראל בלשון הקודש חזקו מן המורה לאמרה: **שנאמר כי ימצא חלל ובגמרא פריך היכי יליף מהכא: היו יוצאין.** וצאין שם ומודיין מן החלל לזד העיירות שצביצותיו לידע איזו קרובה: **גגל גל של אצנים: נמצא סמוך לספר כו.** מפרש טעמא בגמ' א: **גמ' מאי קאמר.** היכי יליף לשון הקודש מהכא: **ואין צ"ד שוקל.** אין עושין צ"ד שהיא יכול ליחלק שיהיה חובה אלא שיהיה הרוב לזד אחד לקיים אחרי רבים להטות (שמות כג): **למיחודין.** הגן דלשכת הגזית: **מוקני וקניו.** מלמדי למיכתב זקני וכתב זקנין מיוחדין שזקנין: **וקני השוק.** אע"פ שאינן סנהדרין: **שופטין** זקנים שיש שופטים את ישראל: **מוקני העדה.** דסמיכת פרי העלם דבר ואיתר ליה שופטין להציא עוד שנים: **לגמרה לנוע מילתא מהכא.** דהא רבי יהודה הסם נמי חמשה קאמר ויליף לה מקראי צפ"ק דסנהדרין: **אלא נוי"ן ושופטין למניינא.** כלומר לא גמיר גו"ש ואינטי' שופטין לסנהדרי גדולה כ"ש.

הדרן עלך משוח מלחמה

עגלה ערופה בלשון הקודש שנאמר כי ימצא חלל באדמה ויצאו זקניך ושופטין שלשה מבית דין הגדול שבידו שלים היו יוצאין רבי יהודה אומר יחמשה שנאמר זקניך שנים ושופטין שנים ואין בית דין שקול מוספין עליהן עוד אחד הרי כאן שלשה ור' שמעון נמוה הא כתוב ושופטין ההוא מיבעי ליה למיוחדין שבשופטין ורבי יהודה מוקני זקניך נפקא ור' שמעון אי כתב רחמנא זקני הוה אמינא אפי' זקני השוק כתב רחמנא זקניך ואי כתב רחמנא אפי' סנהדרי קטנה כתב רחמנא ושופטין למיוחדין שבשופטין ור' יהודה גמר זקני זקני מוקני העדה מה לחלן מיוחדין שבעדה אף כאן מיוחדין שבעדה אי גמר לגמרה לכולה מילתא מהתם זקניך ושופטין למה לי אלא וי"ו ושופטין למניינא ורבי שמעון ר"י

לא היו עורפין שנאמר באדמה ולא נופל ולא תלוי באילן בשדה ולא צף על פני המים הנמצא סמוך לספר או לעיר שרובה עובדי כוכבים או לעיר שאין בה ב"ד לא היו (ב) עורפין * אין מודדין אלא לעיר שיש בה ב"ד: **גמ' מאי קאמר אמר ר' אבהו ה"ק שנאמר וענו ואמרו ולהלן הוא אומר וענו הלויים ואמרו וגו' מה ענייה האמורה להלן בלשון הקודש אף כאן בלשון הקודש וסדר עגלה ערופה כיצד כי ימצא חלל באדמה ויצאו זקניך ושופטין שלשה מב"ד הגדול שבידו שלים היו יוצאין: רבי יהודה אומר חמשה וכו':** (א) ת"ר ויצאו זקניך ושופטין זקניך שנים ושופטין שנים ואין בית דין שקול מוספין עליהן עוד אחד הרי כאן שלשה ור' יהודה ר' יהודה ר' שמעון אומר זקניך שנים ואין ב"ד שקול מוספין עליהן עוד אחד הרי כאן שלשה ור' שמעון אי כתב רחמנא זקני הוה אמינא אפי' זקני השוק כתב רחמנא זקניך ואי כתב רחמנא אפי' סנהדרי קטנה כתב רחמנא ושופטין למיוחדין שבשופטין ור' יהודה גמר זקני זקני מוקני העדה מה לחלן מיוחדין שבעדה אף כאן מיוחדין שבעדה אי גמר לגמרה לכולה מילתא מהתם זקניך ושופטין למה לי אלא וי"ו ושופטין למניינא ורבי שמעון ר"י

דסח בתים. ומיהו י"ל דמיידי בשני בני אדם אחד יש לו תפלין של יד ואחד יש לו תפלין של ראש. ור"ת אומר דמברכין להניח תפלין לשל יד ועל מצות תפלין לשל ראש היכא דלא סח ואם סח בתים מברך לשל ראש להניח תפלין ועל מצות תפלין של יד מברך על של ראש שהים דהא הוי כאילו סח בתים: סליק

(א) מנחות לו. ט (ב) נוסה (א) סנהדרין ד. א (ב) סנהדרין ד. ט (ג) נמש' מוס' סנהדרין ד. ד' ורבי שמעון (א) חלקים מה: (א) ור' ד' י'.

תורה אור השלם

1. ויען המבושר ויאמר גם ישראל לפני פלשתים וגם מוגבה גדולה היתה בעם וגם שני בניהו מתו לפני ופינקס וארון האלהים נלקחה: שמואל א ד ז' ופ'לשתים נלקחמים בישראל וחסו אנשי ישראל מפני פלשתים ויפלו חללים בהר הגלבוע:
2. שמואל א לא א ויטפו השטרים לדבר אל העם ואמרו מי האיש הקרא ורן הלכב יקח השב לביתו ולא ימס את לבב אחיו כלבבו: דברים כ ח כי יקצא חלל באדמה אשר יי אלהיך נתן לך לרשתה נפל בשדה לא נודע מי הקבוה: ויצאו זקניך ושופטין ומודו אלו הערים אשר סביבת הכולל: דברים כא א-ב ויענו הלויים ואמרו אל כל איש ישראל קול רב: דברים כו י' וקטבו זקני העדה את ראש הפר לפני יי ושחט את הפר לפני יי: ויקרא ד טו

הגהות הב"ח

(א) במשנה לא היו (עורפין). מוס' וי"ז ס"א (ב) מודדין: (ג) גמ' למה לי אלא ושופטין כו' שמעון ר' למניינא כ"ל וכן נכש"י:

גליון הש"ס
בתי' אין מודדין. עין מטתי י ע"כ מה"ס מה אמר:

מוסף רש"י

שח בין תפילה לתפילה. ולא יציר על ראש אלא סמוך על כרסה דלשונה (מנחות ד'). א: מדרגת אסור לאשמעי' צין כרסת תפילה של יד לברכת תפילה של ראש, משום דהמתחיל בברכת מלוה אסור לברך עד שנומרה ויהי שמי כרסת כרסה אחת דמייך, כי שח צין תפילה לתפילה איכא אסורה לרבנן ועניניה הוא צידו והוא ברוח הברוש עמי 66 בשם רש"י בפי' משוח מלחמה. ולפיכך א"ת.

הדרן עלך משוח מלחמה

למיוחדין שבשופטין. שיהי מוקני סנהדרי גדולה (שנהדרין ד'). לגמרה לכולה מילתא מהתם. ואפילו מניינא דהמטה מהתם מיוקן דהא מניינא (שם יג.) וסמי עשין זקני עשין (שם ד'). אלא וי"ו ושופטין למניינא. לעולם לא גמר גמרה שיהי ושופטין למיוחדין אפיקוד ומניינא מבידוי דרז"י (שם).

תוספות שאנץ

סח בין תפלה לתפלה עבירה היא בידו. פ"ח סח בין הנחת תפלין של יד להנחת תפלין של ראש עבירה היא בידו אם לא חזר וברך דהכי אמרי' במנחות סח מברך שתיים לא סח מברך אחת פ"ה במנחות בפי' הקומץ דמברכין להניח תפלין לשל יד ונעל של ראש לא מברך כלל אם לא סח בתיים אבל אם סח מברך על של ראש על מצות תפלין. ולי' לר"ת דבפי' הוראה דקא חשיב מאה ברכות דחייב אדם לברך בכל יום קא חשיב להנחת תפלין ועל מצות תפלין וכי ס"ד דלא נתקן אלא היכא

